

SENIORIEN KAVERIKETJU-PROJEKTI

Esitys Hyvinvointialueen vanhusten kotihoidon
ohjelmaksi

Esitämme seuraavaa hyvinvointialueen vanhusneuvostolle, valtuustolle, hallitukselle sekä kuntien sosiaali- ja terveystalautakunnan ja sosiaalitoimen edustuksille koskien alueiden tulevaisuuden vanhustenhuollon ohjelmia ja suunnitelmia:

Yleistä kuntien ja hyvinvointialueitten tilanteesta

Hyvinvointialueet ponnistelevat taloudellisella puolella voimakkaasti saadakseen kuntien verotulot riittämään lisääntyvän vanhusväestön huoltamiseen ja hoivaamiseen. HVA on aktiivisesti etsinyt keinoja ja mahdollisuuksia saada varat kohdennettua niitä eniten tarvitseville ja korostanut jatkuvasti vanhusten oman aktiivisuuden, omasta kunnosta huolehtimisen ja terveiden elintapojen kuten riittävän liikunnan ja ruoan merkitystä kunnossa pysymisessä, jotta vanhuksilla olisi mahdollisuus elää mahdollisimman kauan omassa kodissa ja laitospaikat olisivat vapaina niitä kaikkein eniten tarvitseville kansalaisille.

Vanhuksen tarpeet kotona asumiselle

Pelkkä fyysisestä kunnosta itse huolehtiminen ei ole riittävä asia vanhuksen kotona pärjäämiselle, vaan moni vanhus kokee turvattomuuden syyksi myös sosiaalisen yksinäisyyden, koska vähenevät resurssit hoidossa eivät aina riitä lyhyitä kotikäyntejä pitemmälle, ystäviä ei enää ole elossa tai kunnossa ja sukulaistenkin suhteen monella on joko suku käynyt vähiin tai elämäntilanteen takia jälkipolvi ei ole aina saapuvilla. Tämä yksinäisyys vaivaa useimmiten niin liikuntarajoitteisia, kuin täysin kunnossa oleviakin kotona asuvia senioreita jotka kokevat olonsa hyvin usein hyödyttömiksi yhteiskunnan keskellä.

.

Uusia vanhusten kotona asumisen tukitoimia -Seniorien Kaveriketjukokeilu

Kotona asuvien vanhusten kesken tulisi muodostaa alueitten laajuisesti ns. Kaveriketju -järjestelmä, jossa kaupunki auttaisi kotona asuvia vanhuksia verkostoitumaan keskenään siten, että jokaisella seniorilla olisi ns. ketjukaveri, jonka kanssa soiteltaisiin sovitusti puhelimella päivittäin ainakin kerran, vuorotellen soittovuoroja ja vaihdettaisiin päivän kuulumiset, tarkistettaisiin onko kaverilla kaikki hyvin ja tarvitseeko jompikumpi jotakin ja suunniteltaisiin yhdessä tulevia asioita, ja paremmassa kunnossa oleva ketjukaveri voisi tulla vaikka käymään esimerkiksi liikuntarajoitteisen kaverinsa luona. Ketjukaverien ei tarvitsisi olla keskenään ennestään tuttuja, vaan kaupungin/ HVA:n sosiaalityöntekijä esittelisi vanhukset toisilleen ja ehdottaisi kaveruutta perusteena yhteinen seura ja turvallisuus, ja nämä olisivat samalta asuinalueelta tai läheltä. Ketjuun pääsisivät kaikki kotona asuvat vanhukset, kunnosta riippumatta eikä heidän tarvitse itse olla kodinhoidon asiakkaita, vaan myös terveet ja liikuntakykyiset seniorit joitten taustat on tarkastettu ja sitoumus asiaan

vahvistettu ,voivat tulla mukaan hankkimaan uusia ystäviä ja auttaa eläkeläistoveria mahdollisuuksien mukaan.Näin yksinäisyyden ongelmaa saataisiin merkittävästi vähennettyä. Ajatus tuotaisiin esiin nimenomaan yksinäisyyden torjumisena ja henkisen hyvinvoinnin lisäämisenä asiakkaille, kuten fyysisen kunnon yhteisenä huolehtimisena ja virkeyden edistäjä. Seuraavassa lisätoimet, kuinka ajatus saataisiin toimimaan:

Kaupungin(HVA) tuki kaverikokeiluun suostuvalle vanhukselle - kulut

Kaupunki (HVA)voisi tukea vanhusten aktiivisuutta ketjukavereina siten, että jos vanhukset lähtevät yhdessä liikkeelle, he pääsisivät esimerkiksi uimahalliin 30% alennuksella kaupungin tukemana, tai muihin vastaaviin kaupungin palveluihin tai tapahtumiin "ketjukaveri" passilla.

kaupungin liikenneyhtiöitten kanssa voitaisiin neuvotella "Ketjukaverikyyti"lipusta, joka sekin olisi vaikkapa 25 % normaalilipun hinnasta kun mennään bussilla tai taksilla yhdessä. Bussiyhtiö on bisnes, jossa osataan laskea että viisisataa uutta asiakasta päivässä jotka maksavat 75% lipusta on parempi asia kuin 50 vanhusta jotka maksavat 100% lipustaan.

Järjestelmän kulut tulisivat olemaan pitkällä aikavälillä huomattavasti pienemmät, kuin täysimittainen sosiaalipalvelujen nykyinen kohdentaminen sellaisessa asemassa oleville ihmisille, jotka pienillä vapaaehtoisjärjestelyillä säästäisivät sekä itsensä että naapurinsa sosiaalihuollon kuluja.

Merkittäviä lisäkuluja asiassa ei tulisi, sillä operaatio tarvitsisi haluttaessa korkeintaan vain yhden koordinaattorin joka voidaan irrottaa kodinhoidon jo olemassaolevasta henkilökunnasta, koska järjestelmä vapauttaisi muiden kotihoidon tekijöitten resursseja kun työmäärä vähenisi jokaisen omalla alueella esimerkiksi 5 kotikäynnistä 3 käyntiin kun 2 hoituisi puhelinkontrollilla ketjukavereihin.Koordinointiin ei edes välttämättä tarvita vakituista uutta palkattavaa, jos jokainen kodinhoidon työntekijä käyttää järjestelmää oman alueensa asiakkaiden parissa eli käy eniten apua tarvitsevilla kohteissa ja tarkistaa loput puhelinkontrollilla ottaen yhteyttä ketjukaverien kumpaankin osapuoleen ketkä ovat ketjusopimuksen keskenään tehneet. Ketjuun otetaan mukaan kodinhoidon ulkopuolelta senioreista luottavat ja tunnolliset ihmiset jotka sitoutuvat henkilökohtaisesti toimimaan asiallisesti ja moitteettomasti ja ovat aina tavoitettavissa ja löydettävissä vakituisesta osoitteesta. Koordinaattorin palkkauksessa, jos sellaiseen päädytään, on huomattava että hyvin toimiva seniorien ketjukaveri-järjestelmä säästää kuluissa, koska työn määrä vähenee jo olemassaolevilla kotityöntekijöillä eikä uusia tarvitse palkata. Yksi lisätoimi tuo itsensä nopeasti takaisin, jos sellainen halutaan kokonaisuuden vartijaksi.

YLEISTÄ:

Kaupunki (HVA) voisi kerran vuodessa järjestää kaikille ketjukaveri- kokeiluun osallistuville julkiset illmat, joissa kokoonnutaan isolla joukolla ja vaihdetaan kokemuksia ja kuulumisia. Iltoissa otettaisiin vastaan mukana olevien vanhusten ehdotuksia ja mielipiteitä järjestelmän kehittämiseksi ja uusien vanhusten omien ajatusten mukaan ottamiseksi. Tilaisuudessa olisi paikalla kaupungin edustus ja suora kontakti päättäjiin.

Juridinen näkökulma

Järjestelmä ei vapauta palvelujen järjestäjää lain vaatimista velvotteista, vaan kaveriketju-kokeilu tapahtuisi sosiaaliviranomaisten valvonnassa ja kyseessä on lain sallima ihmisten vapaaehtoinen toiminta, jota HVA/kunta valvoo ja tukee mahdollisuuksien mukaan. Jos löytyy hyvä ketjukaveri-pari asiakaskunnassa, vaikkapa täysin toimintakykyinen vanhus joka auttelee lievästi liikuntarajotteista toista vanhusta yhdessä liikkumaan ja parantamaan kuntoa, motivoimaan henkisesti ja sosiaalisesti vireämpään elämään, tämä kaikki tapahtuisi sivistyneesti sopivasti valvotuissa olosuhteissa ja asiasta tehtäisiin raportit ja tarpeelliset tietokannat. Samalla saataisiin vanhusten kunnosta ja kehityksestä luotettavaa, arkitodellisuuden perustuvaa tietoa ja osattaisiin ennakoida tuleva hoidon ja avun mahdollinen tarve.

Yhteenveto:

Väestöennusteet näyttävät ykskantaan totaalista väestön ikääntymistä, joka alkaa jo 2020-luvulla. Haasteet tulevat olemaan niin suuret taloudellisesti, että vanhusten fyysisen ja henkisen kunnan tukeminen on keskeinen tekijä järjestelmien toimivuuteen, sekä taloudellisten resurssien riittämiseen ja työvoiman kohdistamiseen kipeimmin tarvitseville. Vanhukset, jotka pärjäisivät joko kokonaan ilman hoitajaa tai auttajaa tai pienellä kaverin avustuksella, hukkaavat potentiaalinsa kotona istumiseen ja yksinäisyyden murehtimiseen. Alkoholismi on hälyttävästi kasvamassa vanhusväestön keskuudessa pelkän yksinäisyyden aiheuttaman syrjäytyneisyyden takia. Kunnasta on tulossa iloinen eläkeläisten valtakunta 2020-luvulta alkaen ja meidän tulisi kehittää voimakas sosiaalinen toisistaan huolehtimisen kollektiivinen vastuun ilmapiiri, jossa kenenkään ei tarvitse edes olla yksin päivittäin vaikka palvelumme olisivatkin tiukilla. Tämän kirjoittaneena itsekkin olemme jo keski-ikäisiä ja vuosikymmenen kuluessa liitymme eläkeväestöön, sosiaalisen ja turvallisen kunnan tahtoisimme osaksemme ja olla mukana sitä kehittämässä jatkossa

Tällaisin ajatuksin jätämme esityksen vapaasti käytettäväksi ja muokattavaksi omissa nimissämme tarpeen ja tahdon mukaisesti, sekä niin haluttaessa eteenpäin vietäväksi. Olemme myös valmiita ryhtymään ja avoimeen kehittämistoimintaan jos meitä sellaiseen pyydetään tässä asiassa joka koskettaa meitä kaikkia tulevaisuudessa. Tässä asiassa on äärimmäisen tärkeää saavuttaa kansallinen yksimielisyys ongelman suuruudesta ja siitä, että kaikkien kykenevien tahojen tulee lähteä mukaan kehittämään vanhusväestöemme turvallisuutta ja hyvinvointia ja saada aikaan laaja vastavuoroinen sosiaalinen verkosto, jossa kaikki osapuolet tukevat toistensa toimintoja ja luovat saumattoman turvaverkon yksinäisen vanhuksen ympärille. Voimakkaasti epäsosiaalisuuteen ajautuneessa yhteiskunnassa tarvitaan uusia voimakkaasti sosiaalisuutta korostavia suuren linjan ratkaisuja. Siinä on otettava asianomistaja eli vanhus itse mukaan.

Helsingissä, 15.3. 2026

Martti J. Nykänen

Pääkoordinaattori

Valtakunnallinen Seniorien Kaveriketju-yhdistys

